

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเพิ่มของจำนวนประชากร ความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมทั้งด้านเศรษฐกิจและคมนาคม ซึ่งมีผลทำให้ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก่อให้เกิดความไม่สมดุลย์ระหว่างความเจริญทางวัตถุ กับสภาพวิถีการดำเนินชีวิตของประชากร อันส่งผลให้เกิดความสับสนวุ่นวายและปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งในด้านการปรับตัว สุขภาพจิต ความเบี่ยงเบนของพฤติกรรม รวมถึงปัญหาทางสังคม ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนเป็นที่วิตกกังวลของคนทั่วไป เช่น ปัญหาการประพฤติผิดศีลธรรมและกฎหมาย ความประพฤติที่ไม่สมควรแก่วัยของเยาวชน ความเสื่อมถอยของจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามของคนไทย(พระราชวรมนี, 2523) สภาพสังคมที่สับสนวุ่นวายเช่นนี้ จำเป็นจะต้องมีระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือวินัยสำหรับควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมนั้น เพราะวินัย เป็นกฎเกณฑ์ หลักการ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อตกลงร่วมกันของสังคมที่ทุกคนในสังคมนั้นควรประพฤติตามเพื่อความสงบสุขร่วมกัน (สุโท, 2519) และวินัยยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ เป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตัวเอง เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาในสังคมของตน

ปัญหาการขาดระเบียบวินัย เป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อความเจริญของประเทศชาติโดยรวม เพราะการขาดระเบียบวินัยของคนในชาติจะทำให้การพัฒนาประเทศชาติขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป ซึ่งรัฐบาล ได้ห่วงใยและตระหนักถึงความมีวินัยของเยาวชนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและมาตรการในการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง เกี่ยวกับมาตรการการปรับปรุงความประพฤติ ที่ถูกต้องดีงามของนักเรียน รวมถึงการที่ได้กำหนดนโยบายในการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย รวมถึงโครงการเสริมสร้างวินัยทั้งประเทศในปี

พุทธศักราช 2527 ของกรมสามัญศึกษา เพื่อเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนซึ่งเป็นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นได้ว่าโรงเรียนจึงเป็นสถาบันหลักในสังคมที่จะต้องตั้งข้อกำหนดกฎเกณฑ์ หรือระเบียบวินัย เพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติตาม และเพื่อเป็นเครื่องควบคุมความประพฤติของนักเรียน ตลอดจนให้นักเรียน เห็นคุณค่าของการรู้จักปกครองตนเอง และครูจะต้อง เอาใจใส่ปลูกฝังในเรื่องระเบียบวินัยอยู่เสมอ จนเป็นอุปนิสัยติดตัวต่อไปใน ภายหน้า (เมธี, 2523) เพราะถ้าไม่มีวินัย สังคมก็จะอยู่คงรูปเดิมไม่ได้ต้อง สลายไปเพราะคนไม่เคารพวินัย ไม่มีดีมันในประเพณีของสังคม ล่วงล้ำสิทธิ ของผู้อื่น

ในการสร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นแก่เด็กนั้น จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้น ตั้งแต่แรก โดยการชี้แจงและตกลงด้วยเหตุผลของครู ในกระบวนการเรียน การสอน เพื่อให้เด็กยอมรับในข้อตกลงนั้นๆ รวมไปถึงการฝึกฝนอบรมที่ครูเสริม เข้าไปตลอดเวลาที่สอนเนื้อหาวิชาการอยู่ การบังคับเด็กให้ประพฤติตาม ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด จะทำให้บุคลิกภาพของเด็กดีด้อยไป และขณะเดียวกั นอาจทำให้เด็กประพฤติฝ่าฝืนระเบียบวินัยได้เช่นกัน พันธ์ (2521) กล่าวถึง ประโยชน์ของวินัยในโรงเรียนว่า มีส่วนช่วยพัฒนาความเจริญของนักเรียนและ โรงเรียนดังนี้

1) วินัยช่วยสร้างและรักษาไว้ ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความ เจริญก้าวหน้าของโรงเรียน หากขาดวินัยเสียแล้วการดำเนินงานของโรงเรียน ก็จะไม่ไปด้วยความยากลำบาก จนกระทั่งไม่สามารถดำเนินงานได้และใน ที่สุดก็เป็นผลเสียมาสู่ตัวนักเรียนเอง ลองพิจารณาดูว่าถ้านักเรียนในห้องเรียน ห้องหนึ่งไร้ระเบียบ ใครนึกจะทำอะไรก็ทำตามใจชอบเช่นนี้แล้วการเรียนการ สอนจะเป็นไปได้ได้อย่างไร

2) วินัย เป็นเครื่องเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในภาย หน้าที่เมื่อนักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีเสรีภาพเต็มที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะทำอะไรตามใจชอบ เสรีภาพที่จะใช้ตอนเป็นผู้ใหญ่นั้น จะต้องผูกพันอยู่กับ ความรับผิดชอบอย่างใกล้ชิด ด้วยการให้นักเรียนมีวินัยในโรงเรียน นับได้ว่า เป็นการสร้างความรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำ ที่ได้กระทำลงไปนั้นซึ่ง ดวงเดือน (2527) ได้กล่าวว่า ผลดีที่บุคคลจะได้รับจากการมีวินัยคือการมี พฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคมประเทศชาติ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า เยาวชนไทยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ในแทบทุก โรงเรียน กล่าวคือ มีพฤติกรรมอันไม่พึงปฏิบัติในโรงเรียน รวมไปถึงการ

ฝ่าฝืนกฎและระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน และการประพฤติในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าว ถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่อยู่ในวินัย ซึ่งทำความหนักใจให้แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีปัญหาพฤติกรรมด้านวินัยได้แก่ การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งกายผิดระเบียบ การรวมตัวเป็นแก๊ง การแสดงท่าทีที่ไม่เหมาะสมในที่ต่าง ๆ การพกพาอาวุธ การยกพวกเข้าชกต่อยทำร้ายกัน (กาญจนา, 2531) ซึ่ง ประเทิน (2512) ได้จัดหมวดหมู่ของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางวินัยของเด็กไว้ 3 หมวดหมู่คือ

1) ทางด้านการเรียนการสอน เช่น ไม่ตั้งใจฟังครูอธิบาย ใช้กิริยาไม่สุภาพในขณะที่ครูสอน หลับในห้องเรียน ทุจริตในการสอบ

2) ทางด้านสังคม เช่น รังแกเพื่อน ลักษณะนิสัยของ ไม่ให้ความร่วมมือกับชั้นเรียน พูดบด พูดคำหยาบ ใช้กิริยาไม่สุภาพกับเพื่อน

3) ทางด้านการปกครอง เช่น ไม่เชื่อฟังครู เล่นการพนัน แต่งกายไม่ถูกระเบียบ วิ่งเล่นบนอาคาร ไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน

เนื่องจากเด็กมีพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกันจึงทำให้เด็กประพฤติแตกต่างกันออกไป (วณิช , 2518) และเป็นสาเหตุให้เด็กประพฤติฝ่าฝืนวินัยต่างๆ ได้ อาจสรุปได้ว่า การที่เด็กประพฤติฝ่าฝืนวินัยนั้น เกิดจากสาเหตุดังนี้

ประการที่ 1 สาเหตุจากตัวเด็กเอง นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวัยรุ่น เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ มีอารมณ์อ่อนไหว เกิดความเครียดทางอารมณ์ได้ง่าย มีความสับสนในค่านิยมต่าง ๆ บางครั้งต้องการความเป็นอิสระ และอยากเป็นตัวของตัวเอง แต่บางครั้งก็เกิดความไม่มั่นใจเมื่อต้องแสดงบทบาทผู้ใหญ่ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่า วัยรุ่นมีอารมณ์และพฤติกรรมรุนแรง เพราะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านร่างกายและต่อมต่าง ๆ เป็นวัยที่เริ่มมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ทางร่างกาย มีความเป็นอิสระ และมีความรับผิดชอบมากขึ้น เริ่มสนใจและเกี่ยวข้องกับโลกของงาน และการแสวงหาความหมายของชีวิต วัยรุ่นจึงต้องรับผิดชอบต่อตัวเอง และรู้จักตนเองเสียใหม่ เมื่อเผชิญการเรียกร้องของสังคมที่ต้องการให้เขาเตรียมตัวเพื่อทำงานหาเลี้ยงชีพ การตั้งครอบครัวและการเป็นพลเมืองดีของชาติ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนวัยรุ่นจึงมีความยากลำบากในการปรับตัว มีปัญหาความเครียดทางอารมณ์ หุนหันพลันแล่น อาจทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมขึ้น หากไม่สามารถควบคุมตนเองได้ (Hurlock, 1959) และนรินทร์ (2533) กล่าวว่า พฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นของไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้

เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่พึงปรารถนา ของครู - อาจารย์ และผู้ปกครอง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในโรงเรียนหลายแห่ง มีพฤติกรรมแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป กล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของโรงเรียน คัดค้านความคิดเห็นของพ่อแม่ ตลอดจนมีการแสดงออกอย่างเสรีเกินขอบเขต เป็นตัวของตัวเองในทางที่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบวินัยของโรงเรียน

ลักษณะวัยรุ่นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Formation) ให้รู้ว่าตนคือใคร อยู่ในตำแหน่งฐานะใดในสังคมนั้นๆ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมโนภาพแห่งตน (Self Concept) ของนักเรียนวัยรุ่นเกิดจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเป็นผลรวมของการประเมินค่าตนเองของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งที่ทำให้บุคคลวัยนี้แตกต่างจากวัยอื่น มโนภาพแห่งตนเป็นแกนกลางของพฤติกรรม ทั้งนี้ จากการประเมินผลการวิจัยของ Brown (อ้างถึงใน Hurlock, 1967) ซึ่งได้รวบรวม และสรุปผลการศึกษาวิจัยของนักจิตวิทยาหลายท่านแสดงให้เห็นความสำคัญของมโนภาพแห่งตนในทางที่ดี จะส่งผลต่อพฤติกรรมทางบวกที่สังคมต้องการหลายประการ ได้แก่ การมีความรัก และรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความร่วมมือต่อชุมชน มีความอดทน อดกลั้น ใจกล้า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Wylie (1961) ซึ่งได้กล่าวว่า การมีมโนภาพแห่งตนสูงจะมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการปรับตัว การยอมรับผู้อื่น การเรียนรู้ และระดับความมุ่งมั่น

วิมล(2527) ได้ศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม กับนักเรียนปกติทั่วไปในโรงเรียนระดับอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 474 คน แยกเป็นนักเรียนที่มีประวัติในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม 234 คน และนักเรียนที่ไม่มีประวัติในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่ม 240 คนมีอายุระหว่าง 16-20 ปี พบว่าอัตมโนทัศน์ของนักเรียน 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มนักเรียนที่ไม่มีประวัติในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ได้คะแนนอัตมโนทัศน์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีประวัติในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ประการที่ 2 สาเหตุจากครอบครัว ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองในสมัยปัจจุบันส่วนใหญ่ ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านหาเลี้ยงครอบครัว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจการครองชีพสูงตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนไม่มีเวลาที่จะพบปะและดูแลสั่งสอนลูกได้เพียงพอ พ่อแม่บางคนรักลูกมาก ตามใจลูก

ทุกอย่าง ไม่กล้าบังคับเด็กของตนเพราะกลัวว่าเด็กจะไม่รักตน และก็มีพ่อแม่ อีกประเภทหนึ่ง ที่พยายามกวดขันเด็ก ใช้อำนาจกับเด็กมากเกินไป พ่อแม่ เหล่านี้ ต้องการให้เด็กทำตามคำสั่งของตนทุกประการ ไม่ยอมให้เด็กออก ความคิดเห็นหรือโต้แย้ง ซึ่งความคิดทั้งสองพวกนี้ เป็นความคิดที่ผิดอย่างยิ่ง การใช้ระเบียบวินัยที่หย่อนหรือตึงเกินไปไม่เป็นที่ดี ควรจะปฏิบัติตามหลัก สายกลาง ให้รู้จักตึงในบางเวลา และหย่อนในเวลาที่ควรจะหย่อนแล้ว อาจ จะทำให้เด็กสามารถบังคับตนเองได้ในที่สุด และนอกจากนี้พ่อแม่จะต้องกระทำ ตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ทั้งในด้านพฤติกรรม ด้านความคิดและการวาง ระเบียบวินัยที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีทำตนอยู่ใน กรอบประเพณีอันดีงามของสังคม และรู้จักเคารพเชื่อฟังกฎหมายของสังคมที่ เขาอาศัยอยู่ต่อไป (สุชาและสุรางค์, 2523) และ Doyle (1961) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดี เป็นวิถีทางของชีวิตซึ่งเริ่มต้นมาที่บ้านและพัฒนาอย่างดี ที่สุดในระยะเริ่มแรกของชีวิต บิดา มารดาที่มีวินัยแห่งตนเองจะเป็นผู้ให้ ตัวอย่างแก่เด็ก ทั้งโดยการกระทำ การพูดและความรู้สึก และจากเอกสาร ของกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กรมตำรวจ รายงานว่าสาเหตุที่ ทำให้เด็กและเยาวชนมีปัญหาทางความประพฤติ คือ สาเหตุความบกพร่องของ ครอบครัว เช่น การแตกแยก การหย่าร้าง การไม่เอาใจใส่บุตรและหลง ปล่อยปละละเลย เป็นต้น

วิวัฒน์ (2523) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความมีวินัยในตนเอง กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด กวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรง

ประการที่ 3 สาเหตุจากทางโรงเรียน เช่น ครูขาดการอบรม สั่งสอนเด็กอย่างเพียงพอ เมื่อเกิดปัญหาพฤติกรรมของเด็ก แต่ละคนหรือแต่ละ ฝ่ายพากันปิดความรับผิดชอบให้แก่ผู้อื่น และมีการกล่าวโทษกันและกัน พ่อแม่ก็ โทษว่าโรงเรียนไม่ดี ครูอบรมเด็กไม่ดี และเมื่อถามถึงความล้มเหลวในการ สอนของครู ก็มักจะได้รับคำตอบจากผู้บริหารหรือตัวครูเองว่า เพราะการ ปกครองชั้นหย่อนระเบียบวินัย (สุชา, 2511) ครูก็โทษพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กว่า ปล่อยปละละเลยเด็ก ไม่ปกครองดูแลเด็ก เด็กซึ่งเป็นตัวการกล่าวโทษ ก็โทษ พ่อแม่และครูอาจารย์ว่าเป็นบุคคลล้มละลายนี่ไม่ให้เสียภาพ และคอยขัดขวางความ เจริญเติบโตของเด็ก (ช่วย, 2506) สภาพการณ์ในโรงเรียนมีส่วนทำให้เด็ก

ประพัตติพิต สมพร(2523) ได้สรุปสาเหตุของการประพัตติพิตทางวินัยของโรงเรียนอันเนื่องมาจากครู ดังนี้.-

- 1) สอนไม่ดี ไม่เตรียมการสอน ทำให้เด็กเรียนไม่รู้เรื่อง ไม่สนใจเรียน ชุกชนหยอกล้อกัน
 - 2) ไม่ยุติธรรม เลือกที่รักมักที่ชัง ทำให้เด็กมีพฤติกรรมกระด้างกระเดื่องและก้าวร้าว แหย่และหยอกล้อเพื่อน
 - 3) แต่งตัวไม่เหมาะสม ทำให้เด็กเกิดความไม่เชื่อถือและล้อเลียนครูและเกิดการต่อต้านครู
 - 4) เกียจคร้านในการสอน ชอบทิ้งห้องเรียน มาโรงเรียนสาย กลับก่อนเวลาทำให้เด็กขาดศรัทธาและไม่เชื่อฟัง
 - 5) เจ้าอารมณ์ โมโหร้าย อารมณ์ไม่คงเส้นคงวา ชอบดุด่าลงโทษในความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจตื้อดิ่ง แข็งกร้าวและขัดขืน
 - 6) การไม่ยอมรับของครู ครูบางคนไม่ยอมรับพฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่ติดมาจากบ้าน เมื่อเด็กมาทำที่โรงเรียนครูจะไม่ยอมรับและแยกเด็กออกจากกลุ่ม ทำให้เด็กกลายเป็นเด็กก้าวร้าวและก่อวุ่นขึ้นเรียนได้
 - 7) ไม่สนใจเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ ไม่สนใจเรียนและแสดงพฤติกรรมอย่างอื่นชดเชย ถ้าครูไม่เอาใจใส่เด็ก เด็กจะเรียกร้องความสนใจด้วยการพูดเสียงดัง พูดโพล่งออกมาโดยไม่ได้รับอนุญาต ชุกชนจนเกินเหตุ แหย่เพื่อนหรือล้องูมิครู
- รัชติการ์ (2528) ได้ศึกษาการกระทำผิดวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตการศึกษา 12 พบว่าสาเหตุของการกระทำผิดวินัยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยม 1-6 เนื่องมาจากตัวเด็กเองเป็นอันดับแรก สาเหตุอื่น ๆ ได้แก่การเรียนการสอนของครู ความบึ้งเอี๊ญ และความไม่ตั้งใจเรียนของเด็ก สภาพแวดล้อมทั้งทางบ้าน โรงเรียน และสื่อมวลชน ตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ณรงค์(2530) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการกระทำผิดวินัยของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่าสาเหตุของพฤติกรรมกระทำผิดวินัยของนักเรียนส่วนใหญ่ เกิดจากตัวนักเรียนเอง รองลงมาเป็นสาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และสาเหตุจากความบึ้งเอี๊ญ

จากสภาพปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน และแนวความคิดของนักจิตวิทยา ตลอดจนการวิจัยต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยตระหนักในปัญหาพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ชื่อเสียงของโรงเรียน และปัญหาของสังคม จึงควรที่จะได้ศึกษาและหาทางป้องกัน แก้ไข ปรับปรุงและส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครองและครู ในฐานะที่มีบทบาทใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เพื่อจะได้มีแนวทางร่วมกัน ในการที่จะสร้างแบบแผนพฤติกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม Gorton (1983) กล่าวว่า การที่จะวิเคราะห์ตัวแปร ที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติด้านวินัยได้อย่างถูกต้องนั้น จำเป็นพิจารณา 3 ด้าน คือ ปัญหาจากทางโรงเรียน ปัญหาจากตัวนักเรียนเอง และปัญหาจากสภาพสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ประกอบกับรายงานผลการปฏิบัติงาน ของสารวัตรนักเรียนและนักศึกษาของกรมพลศึกษา ประจำปีการศึกษา 2527 ซึ่งได้สำรวจปริมาณนักเรียน นักศึกษาที่ประพฤติผิดระเบียบวินัย โดยแบ่งตามประเภทสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา มีพฤติกรรมกระทำผิดวินัยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือจำนวน 947 คน เป็นเด็กมัธยมศึกษาชายของกรมสามัญศึกษาเป็นผู้ที่ประพฤติผิดระเบียบวินัยมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของรัฐบาล และเอกชน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัย และนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดู ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนแตกต่างกัน

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2536 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย และโรงเรียนกัลยาณวัตร จำนวน 4706 คน

1.4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1) มโนภาพแห่งตน ประกอบด้วยมโนภาพแห่งตนด้านค่านิยมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผล มโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมโนภาพแห่งตนด้านการปรับตัวทางอารมณ์

2) การอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

3) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านพฤติกรรมครู และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกลุ่มเพื่อน

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมผิดวินัยและพฤติกรรมอยู่ในวินัย

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตามการรับรู้อย่างจริงใจและตั้งใจ

2. นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมผิดวินัย และนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย ตามที่ทางโรงเรียนกำหนดเชื่อถือได้

1.6 นิยามปฏิบัติการ

1) **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2536 ประกอบด้วย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย และโรงเรียนกัลยาณวัตร

2) **วินัย** หมายถึง ระเบียบหรือกฎข้อบังคับของทางโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3) **พฤติกรรมด้านวินัย** หมายถึง การกระทำของนักเรียนเกี่ยวกับระเบียบและกฎข้อบังคับของโรงเรียน ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเรียน ด้านการแต่งกาย และด้านความประพฤติของนักเรียน โดยพฤติกรรมด้านวินัยแบ่งออกเป็นพฤติกรรมอยู่ในวินัยและพฤติกรรมผิดวินัย

(1) **พฤติกรรมอยู่ในวินัย** หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ทางโรงเรียนระบุว่าเป็นไปตามระเบียบหรือกฎข้อบังคับของโรงเรียน

(2) **พฤติกรรมผิดวินัย** หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ทางโรงเรียนระบุว่าฝ่าฝืน หรือไม่อยู่ในระเบียบหรือกฎข้อบังคับของโรงเรียนตามที่ทางโรงเรียนได้บันทึกในด้านใดด้านหนึ่ง ดังต่อไปนี้.-

- ด้านการเรียน ได้แก่ การกระทำการทุจริตในการสอบหาหนังสืออื่นขึ้นมาอ่านขณะที่ครูกำลังสอน เอางานอื่นมาทำขณะที่ครูกำลังสอนคุยหรือ หยอกล้อเพื่อนขณะที่ครูกำลังสอน ลอกการบ้านเพื่อน ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย

- ด้านการแต่งกาย ได้แก่ การไว้ผมยาวเกินกำหนด ปลอมขายเสื้อไว้นอกกางเกง นุ่งกระโปรงหรือกางเกงสั้น สวมเครื่องประดับมาโรงเรียน สวมเสื้อผ้าที่มีอักษรไม่เรียบร้อย

- ด้านความประพฤติ ได้แก่ การเล่นการพนัน แสดงกิริยาไม่เคารพครู หนีเรียน ทาลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ประพฤติตนทำนองชั่วช้า สุบนุหรี เสพของมีนเมา เที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ ลักขโมย ชกต่อย ทะเลาะวิวาท พุดจาหยาบคาย พุดปดกับครู หยิบของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต มาโรงเรียนสาย หนีการทำเวร

4) **มโนภาพแห่งตน** หมายถึง ความคิด ความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมที่นักเรียนมีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ อันเกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ตามแนวความคิดของ Rogers (อ้างถึงใน นงนุช, 2533) ดังนี้.-

(1) มโนภาพแห่งตนด้านค่านิยมเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผล (Academic Value) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านสติปัญญา นิสัยการเรียน แรงจูงใจ ทัศนคติในการเรียน แรงกดดันจากทางบ้าน การแข่งขันเกี่ยวกับความสามารถ และการเลือกอาชีพ

(2) มโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ความสามารถในการคบเพื่อน การทำงานร่วมกับคนอื่นและการเข้าสังคม

(3) มโนภาพแห่งตนด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) คือ ความรู้สึกต่อตนเองทางด้านความกดดันทางอารมณ์ ความวิตกกังวลใจ ความสุข ความเครียด ความเบื่อหน่าย ความขุ่นเคืองใจ
ทั้งนี้ มโนภาพแห่งตน วัดได้จากแบบสอบถามมโนภาพแห่งตนของ หนอง (2533)

5) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนในการอบรมเลี้ยงดูทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งทางวาจาและการกระทำ ทำให้นักเรียนรับรู้ทั้งความรู้สึกและการกระทำดังกล่าว โดยแบ่งออกออกเป็น 3 แบบตามแนวความคิดของ Rogers (1972) ดังนี้.-

(1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมบางอย่าง ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเองและให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสเหมาะสม

(2) การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ถูกควบคุม และอยู่ในสายตาหรือคุ้มครองป้องกัน ให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเองและมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

(3) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่สนับสนุน หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควรมักใช้วิธีวิจารณ์ตำหนิ ลงโทษรุนแรงและปราศจากเหตุผล ไม่ให้

ความสัมพันธ์เป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

ทั้งนี้ แบบการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนได้รับ วัดได้จากแบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดู ของหงษ์ (2533)

6) สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ใน โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

(1) พฤติกรรมของครู หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อครู ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ครูเป็นกันเองมีเมตตาต่อนักเรียน มีอารมณ์ขันและเป็นคนร่าเริง การแต่งตัวที่เหมาะสม ให้ความช่วยเหลือและ เป็นกำลังใจแก่นักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำงานดี

- ด้านความประพฤติ ได้แก่ การปฏิบัติตนเหมาะสมกับความ เป็นครู

- ด้านการปกครอง ได้แก่ การควบคุมดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัย หรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับของทางโรงเรียน

(2) กลุ่มเพื่อน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อความสัมพันธ์กับเพื่อน ทั้งเพื่อนร่วมชั้นและเพื่อนร่วมโรงเรียน

ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน วัดได้จากแบบสอบถามสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียน ของ พเยาว์ (2534)

1.7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามความคิดเห็น ความรู้สึก การรับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัยและนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในวินัย อันจะเป็นสารสนเทศที่ใช้เป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในวินัยมากที่สุด

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู และผู้ปกครอง ได้ทราบและตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุของการกระทำผิดวินัย เพื่อแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียน ตลอดจนเข้าใจสภาพของนักเรียน และตระหนักในปัญหา บทบาทของตน รวมถึงการปฏิบัติต่อเด็กซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเด็ก